

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань запобігання і протидії корупції

20 червня 2018 року

Веде засідання Перший заступник Голови Комітету Попов І.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Перший заступник голови комітету Юрій Петрович хворіє. Ми всі бажаємо, звичайно ж, якомога швидшого виздоровлення і повернення до плідної роботи. Він через секретаріат комітету попросив мене провести це засідання.

У мене, оскільки у нас кворум дуже в обріз, перше організаційне запитання ще до формального початку засідання, кому треба піти раніше, щоб ми розуміли, скільки питань ми можемо розглянути? Я думаю, це буде принципово.

(Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. 16-15. Тобто у нас голосувальних питань, якщо не додадуться наші колеги, ми можемо лише до 16-15. Всі не встигнемо, але будемо тоді намагатися максимально в зжатому темпі працювати.

Для того, щоб ми проводили засідання, Дмитро Євгенович сьогодні відсутній, я думаю, з поважних причин. І нам треба тоді обрати тимчасового секретаря засідання, щоб він своїм підписом освятив це засідання і відповідно виконував функції цього секретаря.

Які є пропозиції щодо секретаря сьогоднішнього засідання комітету?

СОБОЛЄВ Є.В. Я пропоную Юрія Буглака.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відводи? Самовідводи? Інші пропозиції?

Інших пропозицій не надходило. Хто за те, щоб обрати секретарем сьогоднішнього засідання Юрія Буглака, прошу голосувати.

СОРОЧИК Ю.Ю. Десять.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Десять. Хто – проти? Утримались?

СОРОЧИК Ю.Ю. Два.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Два – утримались.

Щодо нашої роботи. Звернувся заступник голови комітету Віктор Васильович Чумак з проханням дати можливість висловитись на початку. Я от думаю, що ми все одно на багатьох комітетах в будь-яких перших пунктах порядку денного говоримо про нагальні питання роботи комітету. І я не хочу зараз займатися самоуправством, але, можливо, от коли ми нарешті проведемо організаційне засідання і обговоримо, які реформи треба провести всередині комітету, щоб найбільш ефективно працювали, тим більше, можливо, контраверсійне питання було щодо аудитора, ми його пройшли за якісь терміни. То, можливо, ми зійдемося до того, щоб дійсно, поза порядком денним навіть виникають нагальні питання, які треба обговорити на комітеті, можливо, зробити якісь заяви чи зробити запитання до колег, і, можливо, ми за прикладом Регламенту Верховної Ради введемо навіть якусь таку політичну розминку, тому що ми не все можемо передбачити в системних питаннях. І прошу просто подумати.

Тому що ми всі бачили буквально менше доби тому, вийшов указ про призначення третього члена комісії зовнішньої оцінки Національного антикорупційного бюро. Це означає, що багато в чому на наш комітет полягає виклик, за якою методологією буде працювати ця комісія, які організаційні забезпечення, які терміни будуть. Звичайно, комісія повинна самоорганізуватися. Про те ми як профільний комітет повинні вже задуматися, які наші побажання будуть щодо цілей, завдань, методологій і можливого формату навіть презентації звіту одночасно з НАБУ і так далі, ми повинні це проговорити. Зараз ми про це не зможемо обговорити, але пропоную уже всім задуматись над цим питанням.

І так само, у нас залишиться, скоріше за все два повні засідання комітету в липні. Треба буде підвести ризику, скажімо, під питанням національної антикорупційної стратегії на 2018-2020 роки. На сьогодні ми дали їй негативний висновок, але в той же час вона до порядку денного не включається, до Кабміну вона назад не поїхала, вона зависає. І це в принципі

десь гальмує системну роботу і нашу, в тому числі як законодавців на підготовку законодавчих актів.

А щодо парламентських слухань, я так бачу, що навряд чи вони будуть проведені на цій сесії з питань антикорупційної політики. Тому знову ж таки це ці питання, які я пропоную в подібних форматах обговорювати. Якщо немає застережень, тоді пропоную надати слово Віктору Васильовичу, і хто ще хоче по нагальних питаннях висловитись до формування порядку денного. Тому що інакше ми тоді, це входило в порядок денний, і ми порядок денний ми обговорювали по 40 хвилин. Я думаю, це буде більш правильно розділити хоча би зараз у вигляді експерименту. Далі будемо вирішувати.

Заперечень, застережень по Віктору Васильовичу немає? Я думаю лаконічно, тому що ми знаємо, у нас буде час.

ЧУМАК В.В. Дуже, дуже лаконічно. Ви знаєте, я сьогодні проснувся в дуже непоганому настрої, і коли відкрив Фейсбук, почав дивитися, відкрив новини, я побачив, що призначений третій аудитор Національного антикорупційного бюро. Цим третім аудитором став Павло Жебрівський. Чесно кажучи, я був відверто здивований, я думав, що у Петра Олексійовича Порошенка більше розуму, більше політичного розуму, і він призначить того ж самого Сторча, запропонує іншу фігуру, пана Кастресана або ще когось для того, щоб показати, наскільки він, дійсно, хоче протидіяти корупції або там, скажемо, боротися з корупцією в Україні, да, після його статті в Washington Post. Але вийшло все навпаки, вийшло все так, що в принципі у Петра Олексійовича не лава запасних, а відверто одна тільки табуретка, на якій поміщаються всі запасні.

Це було би не так страшно, і ніхто не забирає право у Президента призначати того, кого він може призначати за законом, якби не порушення закону в процесі призначення. А саме, у Петра Жебрівського, він не відповідає формальним вимогам закону щодо його призначення. В нього немає досвіду роботи в міжнародних організаціях, пов'язаних з протидією корупції. Він ніколи не працював в органах досудового слідства, дізнання,

прокуратури і таке інше, що передбачено прямо статтею 26 Закону України "Про Національне антикорупційне бюро". Таким чином, це призначення, скажемо, виходить за рамки закону. Воно антизаконне, протизаконне. Ви можете всі зараз відкрити статтю 26 і подивитися те, що в принципі він не відповідає формальним ознакам. Якщо говорити, що Павло Жебрівський сказав, що працював десь в ОБСЄ, коли був народним депутатом, то це не є робота. Це не є робота в закордонних установах, в установах за кордоном. Чесно кажучи, якщо ми в принципі депутати народні і ми не можемо не відреагувати на порушення закону, чергове порушення закону Президентом України. Ну, друзі, ви потім будете формально... Можете потім, скажемо так, в дебатах висловити свою позицію прав я чи не прав, потім скажете. Але я вважаю, що ми як народні депутати не можемо утриматись від оцінки діяльності Президента України, який, порушуючи закони, призначає свого аудитора. Тим більше, що, я знову ж таки кажу, що це ставить під сумнів, під сумнів легітимність всієї аудиторської діяльності по відношенню НАБУ. Це раз. А друге, ставить під сумнів професійність і можливість виконувати це завдання. На місці нашого комітету я би в принципі... А, вірніше так, я пропоную комітету зробити відповідну заяву з приводу цього, проголосувати цю заяву з приводу неможливості призначення Павла Жебрівського аудитором НАБУ. Запропонувати Президенту України скасувати указ, який виданий стосовно його призначення, та призначити іншу людину, яка би формально відповідала критеріям передбаченим відповідно до Закону. Це було би правильно, ми би показали, що в принципі народні депутати України виконують свої обов'язки, в тому числі і ті, які стосуються парламентського контролю за діяльністю інших органів влади і що у нас діє хоча б якась симуляція розподілу влад в Україні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Віктор Васильович.

Дозволю собі лише уточнити. Просто, коли Жебрівський працював в Генеральній прокуратурі, я з ним тоді спілкувався як член нашого комітету,

він був начальником Управління з розслідування корупційних злочинів вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище, тобто все-таки певний досвід є. Хоча з багатьма з вашими тезами можна погодитись.

Я думаю, що, якщо ми будемо бажати приймати якісь заяви, то треба їх готувати заздалегідь, тому що з голосу ми не зможемо включати в порядок денний. Тому що політичні дебати у вигляді розминки це одне, але все-таки формальні документи, які приймає комітет, ми повинні готувати заздалегідь.

Будь ласка, Буглак, Лещенко, Барна.

БУГЛАК Ю.О. Я вважаю, що дійсно те, що сказав Віктор Васильович, це його право як народного депутата і члена нашого комітету висловлювати свою позицію стосовно призначення, яке відбулося. Але є певні правові механізми реагування на це, які заложені і Конституцією, іншим законодавством. Тому, якщо Віктор Васильович вважає, що відбулися порушення, на які він нам тільки що вказав, є відповідні процедури юридичні як це робити. Я вважаю, що якщо комітет повинен якось на це реагувати, як пропонує Віктор Васильович, це питання треба включати в порядок денний, ставити на обговорення, готувати проект резолюцій, про які він каже і так далі. Так як цього питання у порядку денному на сьогодні немає, що це фактично розминка перед розглядом питань, вважаю, що, якщо комітет вважає за потрібне це розглядати, давайте вносити це в порядок денний. І, на жаль, не сьогодні, тому що ми всі до цього... до цих дебатів сьогодні не готові. Але в принципі ну це навіть заява, мабуть, повинна бути не в комітеті з позиції Віктора Васильовича, якщо він вважає, що відбудеться порушення, а в залі Верховної Ради, там треба піднімати це питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лещенко.

ЛЕЩЕНКО С.А. Шановні присутні і шановні українські громадяни, які дивляться он-лайн-трансляцію. Я підтримую пана Віктора Чумака в його заяві і не лише тому, що він є людиною, яка виголошує тези абсолютно засновані на законі, але й тому, що він був головою комітету, де якраз і

писався в той час Закон про Антикорупційне бюро. І ми як законодавці дуже добре знаємо, що ми вкладали в значення тих чи інших термінів або слів. І, звичайно, коли в законі йде пряма згадка про міжнародний досвід або робота за кордоном в органах досудового розслідування прокуратури чи судах, то пан Жебрівський сьогодні публічно визнав, що у нього немає ні того, ні іншого. Можна навіть зацитувати його слова, які оприлюднені в газеті "Лівий берег", видання "Лівий берег": "Следователем работал, в прокуратуре работал, а в судах за рубежом или в международных организациях не работал. Еще был членом украинской парламентской делегации в ОБСЕ".

Ну, очевидно, що член парламентської делегації в ОБСЄ це не є міжнародним досвідом, це є такий самий мандат українського народного депутата, який мають і безліч інших депутатів, які зараз є членами делегації в ОБСЄ, ПАРЄ, Ради Європи, НАТО і так далі, в парламентських асамблеях працювати не значить мати міжнародний досвід роботи в правоохоронних органах, тим більше, що ОБСЄ не є правоохоронна* організація, її функції – захист прав громадян, прав людини, в першу чергу. А що стосується "работы следователем в прокуратуре" и... це відноситься до його роботи в Україні, тоді як закон чітко містить вимогу саме до міжнародного досвіду, або роботи за кордоном, що, власне кажучи, викладено в статті 26 Закону про Антикорупційне бюро.

Тому, підтримуючи тезу Віктора Васильовича, пропоную комітету розглянути питання і висловити протест у зв'язку з призначенням невідповідної особи на таку відповідальну посаду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Мені не дуже зручно коментувати, Сергію. Але просто як багаторічний член Парламентської асамблеї ОБСЄ, ОБСЄ займається безпекою перш за все, а людські ... і права людини є третім пріоритетом дуже важливим в її роботі.

Олег Барна, і потім – Володимир Парасюк, і потім – Юрій Дерев'янка.

БАРНА О.С. Доброго дня. У нас профільний комітет у боротьбі з корупцією і організованою злочинністю. Політична корупція як складова безпосередньо нашої діяльності пов'язана з вищими посадовими особами в державі, які відносяться і в тому числі і депутати Верховної Ради. Тому, очевидно, використання посадового становища і депутата для відповідно тих чи інших отримання преференцій, в тому числі і піарів і рейтингів, можна розглядати в певній мірі, як і політичну корупцію.

Тому, очевидно, я просив, і далі звертаюся до депутатів проте, що ми не маємо права давати оцінку діяльності. Ми можемо констатувати факти. Оцінку діяльності повинні дати правоохоронні органи і суд. Тож, очевидно, в тому числі і правову оцінку діяльності тої чи іншої посадової особи значить повинні винести правоохоронні органи або рішення суду. А тим паче я звертаюся до наших народних депутатів з клопотанням не спішити давати оцінку розумовим здібностям тої чи іншої особи, зокрема Президенту. Більше розумний, менше розумний. Бо, очевидно, об'єктивно буде, якщо піде перевіриться там по відповідних тестах на IQ. І якщо хтось вважає як мають поступити, будь ласка, кандидуйте Президента і приймайте свої рішення.

Тому в цьому контексті я закликаю в першу чергу до депутатської етики і поваги посад, а відповідно з чим ми не згодні або є припущення, звертатися без відповідних оцінок в якостях розумових чи правничих.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ми продовжуємо. Проте пропоную два останніх виступи, тому що навіть в залі, у нас квоти, у нас сьогодні є кілька гостей, і вони хочуть, щоб ми проголосували за їх питання. Я думаю, що головні тези були висловлені. От додаткові тези, які були.

Ігор, якщо можна, щоб...

(Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, от Володимир Зіновійович, Юрій Богданович, і пропоную перейти до порядку денного. Тому що, щоб ми гостей не дуже смущали.

ПАРАСЮК В.З. З логіки президентської світи скоро взагалі українцями треба буде дозвіл брати, щоб дихати, не знаю, пересуватися по Україні.

Стосовно... До речі, наші міжнародні колеги нас розуміють? Перекладають, так? От я хочу, щоб вони зрозуміли, тут от представники правлячої коаліції розказують нам про дотриманість закону, це ті люди, які, порушивши Регламент комітету Верховної Ради, в нахальний метод протягнули, ну, не знаю, якого там аудитора, але те, що він був призначений з порушенням закону і всіх можливих норм, це є факт. І тут вже треба оцінку давати в першу чергу і політичну, і я думаю, що в майбутньому, коли буде у нас незалежний прокурор і дійсно незалежні правоохоронні органи, ці всі люди будуть, напевно, їм відповідати за те, що вони тут робили. Тому, щоб ви дуже добре розуміли, що робиться у нас на комітеті.

Стосовно призначення Жебрівського. Я тут підтримую тезу Віктора Чумака, Лещенка, про те, що ми зобов'язані реагувати на такі речі, хоча би політичною заявою в сторону Петра Олексійовича Порошенка. Бо тому, що він в нахальний метод, порушуючи пряму норму закону, призначає людину, яка не повинна бути аудитором НАБУ.

Дуже дякую за увагу.

БАРНА О.С. Чия би корова мукала відносно етики і правоохоронної діяльності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, величезне прохання не переходити на особистості, емоційні оцінки. Ми запросили гостей, ми запросили міжнародних гостей. Якщо ми перейдемо на емоційні оцінки, у нас зірветься кворум, ми будемо не дуже гарно виглядати, власне, як комітет. Величезне прохання... Ігоре, якщо можна, щоб Юрій Богданович... От нове, що не було сказано... Ми перейдемо все на політичні дебати. Я хотів як експеримент просто єдиному Віктору Васильовичу... Я бачу, експеримент не удался.

Юрій Богданович, прошу. І потім до порядку денного.

ДЕРЕВ'ЯНКО Ю.Б. Шановні колеги! Шановні запрошені! Шановні журналісти! Я хочу сказати про те, що наш комітет є профільний – запобігання і протидія корупції. І наш профільний комітет якраз і контролює дотримання законодавства як з точки зору парламентського контролю, як профільний комітет, саме закону, який стосується запобігання і протидії корупції і іншого законодавства, в тому числі яке ми зараз обговорюємо стосовно НАБУ. Тому, коли наші колеги говорять про те, що нам треба було заздалегідь включати в порядок денний питання реакції на можливі незаконні дії, а по суті вони є, на перший погляд, які не відповідають вимогам закону стосовно призначення аудиторів НАБУ, то це трішки маніпуляція, враховуючи те, що Указ Президента вийшов вчора. Тому сьогодні у нас засідання комітету, і якщо ми бачимо, що порушується норма закону, а аудитор НАБУ – це людина, яка впливає на рішення аудиту, наслідком чого є відставка Ситника, і ми знаємо давно, що вся компанія, пов'язана з аудитором НАБУ, в тому числі і зміщення з посади Соболева Єгора і таке інше, мали на меті тільки одне – це повний контроль за всією трійкою аудиторів. Тому, коли ми бачимо, що Президент третім аудитором призначає не незалежну особу, яка мала б відповідати вимогам законодавства, а призначає свого практично там соратника, друга, кума, не знаю, там однопартійця і так далі, і так далі, тобто близьку особу, яка навіть не відповідає вимогам, які викладені в законі, то, безумовно, ми як комітет повинні реагувати. І це є абсолютно нормальний підхід, і це абсолютно нормально, що сьогодні ми повинні, просто зобов'язані, я на цьому наполягаю, поставити в порядок денний додаткове питання і розглянути його першим стосовно цієї заяви. Так, стосовно цієї заяви і реакції на те, що відбулося, тому що це наш профільний комітет, нагадую, і це є парламентський контроль, і це вкрай важливе питання стосовно об'єктивності висновків аудиту, де третя людина по суті не відповідає цим критеріям і цим вимогам.

Тому, шановні колеги, я прошу тут не маніпулювати, а поставити це питання на голосування зараз, щодо включення до порядку денного і сьогодні прийняти цю заяву.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за конструктив.

(Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми не можемо заставити члена комітету бути секретарем. Тому це без голосування. Які є пропозиції по секретарю тоді сьогоднішнього засідання? Звичайно, у секретаря, ми не можемо. Пропозиція перша звучала Дерев'янка, відводи, самовідводи.

(Не чути) А чому, коли обрали аудитора НАБУ від парламенту, не було заяви...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, колеги, демократія сильна своїми процедурами. Пропоную питання секретаря, потім питання порядку денного, і таким чином ми не будемо жалітися один на одного за порушення Регламенту.

БАРНА О.С. Пане головуєчий, одне питання. Я прошу пробачення до колег, припинити спекуляції відносно залежності чи незалежності аудитора НАБУ. Аудитор НАБУ має бути незалежним тільки до директора НАБУ Ситника. Все. Бо якщо вони залежні обидва, значить немає ніякої підтримки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олег Степанович, я дуже перепрошую, пропоную перейти до секретаря зборів. Тобто Юрій Олександрович склав повноваження.

Звучала пропозиція секретаря засідання Дерев'янка. Відводи? Самовідводи? Немає. Хто за цю пропозицію, прошу голосувати. Рахуємо.

СОРОЧИК Ю.Ю. Одинадцять.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Одинадцять. Хто – проти? Утримався? Юрій Богданович засідання.

Питання порядку денного. Порядок денний формувався згідно Регламенту. Значить, вже зараз хочу проінформувати про те, що питання

друге, про зустріч з керівництвом Державного бюро розслідувань у нас знімається з порядку денного. У нас є лист, що у них намалювалося термінове відрядження, і тому керівництво... До Брюсселя. Питання було, це була їхня ініціатива. Це цілком логічно, що вони хочуть з нами поспілкуватися, у них є запитання по законодавчому забезпеченню їх діяльності. Вони поспілюються з нами іншим разом. Ми обов'язково включимо їх в порядок денний. Ми раді завжди, коли органи, з якими ми співпрацюємо, приходять, і ми тут відверто дискутуємо.

І тому питання друге знімається зразу. Голосувати пропоную за основу, потім додаткові пункти, як ми це завжди робимо. Хто за те, щоб прийняти за основу порядок денний, який був розданий членам комітету заздалегідь. За основу.

Секретар зборів, теж. Рахуйте. Ну, ми секретаріат просимо допомагати завжди, але ви будете підписувати протокол, щоб ви були впевнені в цьому результаті.

Хто за те, щоб прийняти за основу порядок денний? Дванадцять. Хто проти порядку денного за основу? Сергій Анатолійович, ні? Утримались? Утримався – один.

Тепер, які будуть доповнення до порядку денного?

(Не чути) Заява.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спочатку про доповнення, а потім про перенос пунктів. Ми завжди всі додаткові питання ставили в "Різне", це теж була вже практика, яка склалася у нас.

У нас кворуму не було, на жаль, через одне засідання. Але ми через це не можемо змінювати регламент. В регламент напише, чи ми коротенькі питання розглядаємо, чи ми довгенькі.

Є пропозиція два в одному, сформулюйте, будь ласка, ще раз її.

ДЕРЕВ'ЯНКО Ю.Б. Є пропозиція, розглянути, включити в порядок денний питання першим. Тобто якщо воно навіть по регламенту має ставитися, не по регламенту, а по практиці, останнім, то перенести його на

перше і розглянути першим питання заяви, адресованої Президенту України, стосовно порушення законодавства про видачу Указу Президента і рекомендація Президенту, скасувати указ і призначити кандидатуру, яка відповідає вимогам, передбаченим законом, про аудитора НАБУ.

БАРНА О.С. Моя пропозиція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олег Степанович щодо цього пункту?

БАРНА О.С. Ні в якому разі укласти, залишити в кінцевому порядку денний, щоб не порушувати графік і в порядку черговості, тобто останній. А розглянути відповідно після розгляду всіх вказаних порядок денний, постанову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто?

Панове, демократія сильна процедурами. Щоб у нас все було правильно, перше – про включення, друге – про порядок розгляду. Це буде правильно, ми завжди так робили.

Перше. Хто за те, щоб включити оголошене питання, додати його до порядку денного, прошу голосувати.

СОРОЧИК Ю.Ю. 9.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто проти цього питання? Хто утримався?

СОРОЧИК Ю.Ю. 1.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скільки загалом?

СОРОЧИК Ю.Ю. 9 – за, 2 – утрималося, 2 – проти, 1 – утримався.

Рішення прийнято.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 9-2-1. 12 при 13.

Ми переходимо в режим робочого засідання.

(Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Члени комітету можуть робити будь-які заяви, але, на жаль, у нас немає кворуму, я думаю, що ми в режимі робочого засідання, робочої зустрічі членів комітету...

(Загальна дискусія)

ДЕРЕВ'ЯНКО Ю.Б. На правах секретаря. Шановні колеги, коли мова йде про те, що оголошується голосування, і з моменту оголошення голосування член комітету присутній, то на цей момент кворум є. Коли на момент оголошення голосування члена комітету немає, дійсно, кворуму немає, це коректно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрій Богданович, от у нас кілька було подібних прецедентів, коли вибігали так само і так само ті, хто хотіли залишитися... Да, да. І тому рішення все одно не прийнято.

Я пропоную перейти як в робочому режимі.

(Загальна дискусія)

Пропоную продовжити...

(Загальна дискусія)

Пропоную продовжити в режимі робочої зустрічі. І оскільки до нас прийшли представники міжнародних організацій з презентацією, по якій ми все одно не голосуємо, пропоную заслухати цю презентацію.

Щодо інших гостей. Чи будемо ми залишати інших гостей, скажімо, шановного члена Національного агенства запобігання корупції, у нього питання по законопроекті?

СОРОЧИК Ю.Ю. Заступник міністра юстиції...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Заступник міністра юстиції у нас присутній із своїми запитаннями. Чи ж є сенс їх залишати, чи треба вибачитися за те, що у нас, ми ніяк не можемо навести лад в організації роботи комітету, і тоді запросити з переносом ці питання на наступне засідання.

Тоді пропоную провести презентацію звіту, як це було у нас заявлено в порядку денному, голосувальних питань, про презентацію... Голосувальних рішень ми більше приймати не можемо на сьогодні. У нас стояло питання про презентацію обговорення експертної думки незалежних експертів міжнародної антикорупційної ради "Електронні декларації як спосіб виявлення статків, набутих незаконним шляхом".

Ця експертна думка надсилалася всім членам комітету. Це вже друга чи третя, ну це один із головних документів, які наші партнери із антикорупційної європейської ініціативи надсилають нам для вивчення. Ми мали можливість надати свої зворотні реакції щодо цього. Ми сьогодні маємо можливість заслухати ... експерта в цій галузі пана Драго Коса. Але, крім того, хочу сказати, що ми не лише заслухаємо і обговоримо, Антикорупційна європейська ініціатива запрошує всіх нас на круглий стіл, який відбудеться 2 липня цього року на тему: "Криміналізація незаконного збагачення. Виклики та перспективи", яка пов'язана... круглий стіл пов'язаний із тематикою цієї презентації. І інформація всім буде розіслана додатково. Але мається на увазі, що ми на подібну тематику продовжуємо цю дискусію. *(Шум у залі)* Ми співорганізатори навіть цього заходу.

Тобто сьогодні які... ми попередньо обговорювали про процедуру розгляду цієї презентації. Автори просили десь близько 15 хвилин їм потрібно на те, щоб представити свої думки, тим більше що майже всі мали можливість ознайомитися із цим текстом і потім пропонували обговорення. Але оскільки у нас інших питань немає, ми можемо обговорення продовжити довше. Але, з іншого боку, ну якщо ми будемо виходити по одному під час обговорення, це теж буде не зовсім коректно і етично. Тому пропоную встановити якісь часові рамки, як ми працюємо: 15 хвилин – на презентацію і до півгодини – на обговорення. І таким чином, ми завершимо нашу робочу зустріч сьогодні хоча би з голосувальних питань.

Заперечень, пропозицій щодо порядку розгляду немає?

Тоді, будь ласка, слово пану Драго Косу.

ОЛЕНА КОНЦЕВІЦІУТЕ Я би хотіла, перше, представити те, що ми сьогодні представляємо по сьогоднішньому порядку денному. Я – Олена, я представляю Європейський союз в Україні, антикорупційну ініціативу, яка була запрошена в Україну задля того, щоби допомагати новоствореним органам в розбудові їхніми спроможностями. Так само допомагаємо антикорупційному комітету в Раді із політикою, розробкою

політики. Через це ми сюди запропонували привезти групу із шести радників, вони дуже відомі в Європі і в усьому світі, і вони допомагають поширювати цю експертизу, ці експертні знання.

Сьогодні наша друга думка, яка була дана дорадчою радою, експертною радою, стосовно незалежності, ефективності антикорупційних органів. І сьогодні ми будемо обговорювати механізм, як зробити електронні декларації більш ефективними.

Сьогодні б я хотіла представити нашого видатного члена дорадчої групи, робочої групи Драго Кос. Для багатьох людей в Європі Драго Кос представляє добросовісність та ефективність. Він був Президентом Ради Європи групи держави в боротьбі проти корупції, він зумів переконати багато країн, так само як і мою країну, а я із Литви, боротися із корупцією за багато краще, аніж не боротися із нею. Це причина, з якої Драго тепер очолює робочу групу з ОЕСР, це ще одна організація в яку входить Литва. Мені дуже приємно, що Драго на нашій стороні.

Тепер слово вам. Мені дуже почесно представляти вас сьогодні.

ДРАГО КОС. Дуже дякую, Олено. Дякую, пане голово.

Для мене, дійсно, честь бути знову тут з вами, я був уже тут у вас декілька разів, в мене вже тут є хороші друзі. І для мене особлива честь, що я зможу представити вам думку і висновки нашої дорадчої робочої групи. Ця робота здійснилася в березні. І як Олена сказала, ми випустили першу свою думку по антикорупційному суду. І ми думали про подальшу роботу, як зробити ефективно впровадження закону, особливо про електронні декларації, так, щоб це було важливо для України, оскільки це попередня вимога від Європейського союзу. І ми сказали, що це річ, в якій вам можемо дуже допомогти. Ми даємо свої рекомендації, висновки, такого типу, в якому ми просто просимо, щоб ви щось робили задля того, щоб речі просувалися.

Тут думка, я не буду, звичайно її зачитувати, я лише наголошу на найважливіших моментах, які мають своє рішення, проблеми, які ми виявили як пов'язані із законодавством. Після того, як Закон про запобігання корупції

2014 року більше як 20 разів був змінений, не всі ми знаємо, зміни були на краще, щоб так зробити, щоб агенція працювала легше. Деякі із цих поліпшень навпаки були погіршенням для роботи.

По-друге, ми знаємо, що, скажімо, що група парламентарів 2015 року навпаки навіть запобігала роботі Конституційного Суду, і це добре, тому що так парламентарі мають працювати. Але погане в тому те, що Конституційний Суд почав розглядати апеляційні справи 2017 року. Тому відомство і так само і ви, можливо, тому що цей закон направлений на вас, всі ми тепер живемо і не знаємо при цьому, що буде далі. Наприклад, коли ми говоримо про те, як оплачуватиметься робота цього відомства.

Наступне. Це проблема при виборі співробітників НАЗК. Ви знаєте, які у вас є проблеми. І протягом декількох років у вас всього лише було п'ять представників в цьому органі, і їм було дуже складно приймати рішення, тому що їх була недостатня кількість.

Наступна проблема і серйозна проблема тут починається. Неспроможність відомства підтримувати систему верифікації або перевірки електронних декларацій. Вона неефективна ця ваша система і надає в реальній можливості справжнього виявлення, чи походять ці статистики з незаконних шляхів. І агенція має виробити такі шляхи для своєї роботи, щоб, дійсно, робота була належним чином. Ми знаємо, що біля мільйона людей мають звітувати щороку. І агенція не може вручну опрацьовувати, і ці е-декларації мають бути автоматичні перевірки. Ми знаємо, такі вже процедури готувалися два рази, але вони так і не були прийняті.

Агентство, ми знаємо, має дуже коротке життя. Двоє пішли з роботи, деякі, які були знову на ці місця поставлені, вони так і не приступили до своїх обов'язків, і деякі викривачі так само, ми знаємо, не хочуть працювати в цьому відомстві, це серйозна проблема.

Наступне – це проблемні питання у керуванні НАЗК, наприклад, керівник. Вона собі призначала щомісячні бонуси на величезні суми українських гривень, на сотні тисяч і наставляла інших членів відомства

отримувати такі місячні гонорари, які були на суми, там, 250 відсотків їхньої місячної зарплатні. Ми знаємо, що цю особу було притягнуто до відповідальності.

І ще одна з великих проблем – це те, що наглядачі за системою електронного декларування – ми, але ми не можемо керувати цими системами. Ми розуміємо, що існують спеціальні системи, спеціальні системи верифікації і убезпечення цих систем. Якщо не буде спеціального програмного коду задля того, щоб ця система працювала належним чином, безпечно, ми не маємо можливості в це втручатися або впливати на її роботу, це, звичайно, величезна проблема, оскільки я сказав, ми відповідальні за питання, з якими не можемо працювати.

Існують деякі технічні моменти, пов'язані із системою, пов'язані і з її роботою, і з тим, які виявляються дисфункції в роботі системи. Багато є різних можливостей і спроб задля того, щоб зробити цю програму ефективною. І громадські організації, і міжнародна спільнота вимагає, щоб НАЗК ефективно стало працювати, здійснюючи аудит для України. І певним чином, звичайно, це зрозуміло, тому що інформація, яка закладена в неї, вона має захищена бути конфіденційністю.

Процеси перевірки неефективні не лише через саме відомство, через деякі інші речі. Саме відомство по закону має мандат і повноваження ухвалювати підзаконні акти, які пов'язані з перевітками. Але насправді це не НАЗК, а Міністерство юстиції, яке готує значні елементи цих нормативно-правових актів. І, звичайно, це впливає на роботу НАЗК, і, звичайно, впливає на зміст їхніх рішень. Саме відомство ввело, представило дуже короткі періоди для власної роботи, лише шість тижнів на перевірку. Звичайно, ще хочеться їх зменшити до 30 днів. 90 днів – це недостатньо задля того, щоб перевірити все належним чином. Мені здається, я взагалі ні в будь-яких інших відомствах в інших країнах світу такого не бачив. Жодне відомство ніколи себе не обмежує себе лише 90 днями. І правила стосовно прийняття рішень не дають можливості, щоб весь процес існував конструктивно,

ефективно. Тому що все відомство має погоджуватися по всіх справах, по отриманню технічних питань. Тобто п'ятеро з них мають ухвалювати будь-які рішення. Скажімо, із усіх електронних декларацій, які були подані в агенцію, ми тут говоримо знову-таки про мільйон декларацій на рік, із цього одного мільйона 100 тисяч декларацій такі мають бути, що на 2017 рік накінець їх лише більше 100 було перевірено із одного мільйона. Це абсолютно незадовільно.

І на додачу до цього задля того, щоб все життя ще стало складнішим, було прийнято ще нормативно-правові акти, які було сказано, хто має звітувати НАЗК. Знову-таки, рішення були такі, яких не існує в світі. Ті відомства, які оцінюють декларації про статки, мають перевіряти дуже прості речі. Це держслужбовці, які подали декларації, чи вони подали сповна всю інформацію, чи ні. Тобто акцент ставиться на повноту поданої інформації. Відомство говорить, що ми можемо аналізувати те, що нам звітоване. Іншими словами, якщо хтось нічого взагалі не хоче звітувати, то відомство взагалі їх залишить і не буде їх чіпати, такої ситуації взагалі ніде більше в світі не існує.

Стосовно закону знову ж таки всі ці декларації мають оприлюднюватися. Маю сказати по праву, є деякі професії, які мають звітувати, і електронні декларації мають ставати публічними. Але це стосується не всіх декларацій, не всі вони мають бути опубліковані. Проблема в тому, що обсяг декларацій, які мають бути опубліковані, зростає, і ситуація стає такою, що ми можемо потрапити в таку ситуацію, що лише деякі з них будуть опубліковані, а інші ні. Це наслідок іншої, на багато більшої проблеми, яку ми вважаємо, багато і дуже багато людей мають звітувати, ця система невідконтрольна. Так неможливо керувати системою одного мільйона декларацій, навіть якщо це 10 відсотків. Будь-яке відомство в країні не може перевірити 100 тисяч декларацій на рік.

Тепер у нас ще є проблеми між НАЗК та НАБУ. Перш за все ця співпраця не належним чином відбувається, якщо взагалі відбувається. НАБУ

не отримує всю інформацію. Якщо отримує інформацію, починає її перевіряти власноруч. До цього НАЗК не давало можливості отримувати доступ до своїх баз даних для НАБУ. І 2017 року НАБУ повідомили, що від НАЗК вони отримали інформацію лише щодо чотирьох таких випадків, в той час, як НАБУ відкрило понад 80 кримінальних проваджень, ґрунтуючись на власних результатах перевірок. Це встановлені проблеми, це дає мені можливість і ще 4 хвилини говорити про рекомендації.

По-перше, саме ви можете це зробити, тому що ви маєте змінити Закон про ... ставлення.

Наступне, це призначення членів управлінської ради. Процедура має бути спрощена задля того, щоби ви гарантували, щоби не було політизації, не було комітетних членів, вони не були прихильниками якихось політичних угруповань. Коли законопроект буде прийнято, теперішні члени НАЗК повинні далі, до того, як це буде прийнято нове законодавство, вони повинні продовжувати свою власну роботу.

І розділ VII, який пов'язаний і електронними деклараціями, має бути змінений, тому що зроблено вже багато аналізу і багато рекомендацій має бути взято до уваги, можливо, і наші рекомендації задля того, щоб система, дійсно, спрацьовувала, була спрощеною. І ви маєте переглянути кількість і якість тих людей, які повинні звітувати. Один мільйон – це надто багато, щоб звітували свої електронні декларації для цього відомства. І як я сказав, аналіз, який переглядає все те, що стосується внутрішнього прийняття рішень. По-перше, новий склад НАЗК має переглядати всі внутрішні рішення та правила системи, які зараз існують, не обов'язково надто складна, і вона не дуже-то допомагає ефективності роботи самої агенції, тому це має бути одне із перших завдань для нового управління.

І відомство має всі права про керування системи електронних декларацій виключно навіть до необхідності введення змін до національного законодавства. І має бути забезпечено повне співробітництво з іншими... державних установ Національним агентством з питань запобігання корупції,

по-перше. І відомство має забезпечувати роботу всієї системи і зробити так, щоб не було моментів для політизації. Останнє. Було би добре, якби НАЗК та НАБУ почали співпрацювати конструктивно і могли відкривати... розглядати відкриті питання НАБУ. І саме відомство вважається найбільш важливими стовпами для антикорупційної системи в Україні. НАБУ працює, на нашу думку, добре. НАЗК, на нашу думку, працює не належним чином, але вони не мають співпрацювати. Якщо вони не будуть співробітничати, то система не буде працювати.

Тому і так зрозуміло, що не може бути лише превентивна система, вона має бути репресивна система в дії, і вони мають співпрацювати. І ми, дійсно, сподіваємося, що наш звіт допоможе хоча би трошки поліпшити майбутню ефективну співпрацю між НАБУ і НАЗК.

На цьому кінець моєї презентації. Ми отримали письмовий коментар від пана Попова, здається, він написав дуже хороші коментарі. Це ваші коментарі, я не буду про них говорити, краще ви про них говоріть більш докладно.

Вони, дійсно, співпадають із тим, про що говорили ми. Але ми вважаємо, що ми не хотіли би забирати право у пана Попова говорити про те, що він нам написав. Мені здається, що дуже важливо не тільки нам, а і іншим членам парламенту України побачити, що ви – парламентарі, дійсно, замислюєтеся над проблемами і надаєте власні рішення за те, що ви вирішите ці проблеми.

Дуже всім дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за презентацію і дякую за той звіт, який ми вивчили. Я з вашого дозволу почну зі своїх коментарів, і готуйте також коментарі і запитання.

Я як народний депутат не задоволений тим, що у нас твориться із системою електронних декларацій. Ми поклали на це набагато більше сподівань, про те, що вони будуть перевірятися, вони будуть... і за недостовірні дані там буде покарання. Але я бачу ще більше викликів на

основі свого спілкування з НАЗК. Тобто те, що я бачу, що на позабалансованому обліку модуль арифметичного і логічного контролю вже поставлений, тобто робот уже є. Коли вони підключають всі реєстри, ми маємо в цьому їм допомогти максимально, щоб вони мали доступ до всіх реєстрів, щоб це робот міг перевіряти дані з інших реєстрів. Вони цього робота запуснуть. І у нас є всі сподівання, що декларації за 2018 рік будуть автоматично перевірені, як це передбачалось законом, імплементації якого ми чекаємо.

Але в чому буде проблема і от ми як комітет, як законодавець, разом з НАЗК повинні подумати, як цьому протидіяти. Це якість реєстрів. Ті, хто стикався з реєстрами, розуміють, що, ну скажімо, по реєстру нерухомості БТІ передавали в різний час і в різній якості, і до цього часу там порядок не наведений. Є реєстри дуже акуратні, є реєстри не дуже акуратні. Який у нас є ризик? Що коли вони запуснуть модуль арифметичного і логічного контролю, у них по їхній же методиці в зону червоного ризику попаде кілька десятків тисяч декларацій, по яких треба буде слати письмові запити і якоесь реагувати. Більше того, по яких можна порушувати кримінальне провадження згідно сьогоденної практики по всіх одразу. Тому що там будуть суттєві відмінності від задекларованої інформації на основі перевірки даних з реєстрами. Тобто тут, я думаю, треба починати працювати вже, бо біда буде ще гірша, ніж коли зависав реєстр, і десятки тисяч службовців не могли внести свої дані.

Наступне. Це перегляд списку декларантів. Це хоча б до нового року треба вже дати гарантії співробітникам громадських організацій про те, що вони будуть гарантувати і приймати це не 31 грудня, а приймати все-таки більш-менш в робочому порядку. Це негласні штатні співробітники, по яких ми на базі цього комітету в цьому залі проводили погоджувальні наради. По чому ми бачимо, що вони все одно не декларують, декларують по особливій процедурі, але щоб ми законодавчо обмежили кількість тих осіб, негласних штатних співробітників, які можуть декларувати по особливій процедурі. І це

питання відповідальності. На сьогодні за внесенням достовірних даних, відповідальність є, провадження порушуються, але навіть підозри не оголошуються. Тобто і, на жаль, ця стаття використовується для політичного тиску. Тобто будь-який правоохоронний орган, хто не подобається, може порушити провадження, почати слідчі дії. Те ж саме із статтею про незаконне збагачення, за три роки після останньої зміни немає жодного вироку, але порушуються провадження, і, на жаль, порушуються вибірково, в тому числі проти народних депутатів України. Тобто тут також має бути

НАЗК своїм роз'ясненням пропонував механізм, що спочатку вони перевіряють, потім порушується провадження. Я знаю критику цього механізму. Але той факт, коли будь-хто, маючи доступ до відкритого реєстру декларацій може порушити ці провадження в вибірково режимі, а не в системному, це також на сьогодні неправильно, тим більше перед великим виборчим циклом. Це мої додаткові побажання до тої проблематики, яка є в доповіді.

Будь ласка, колеги, запитання і коментарі.

(Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Як все, такий товстий документ, 38 пунктів, є про що говорити.

ЧУМАК В.В. Я хочу дуже подякувати колегам за такий документ, тому що в принципі це така консолідована версія того, про що говорили представники українського, громадянського суспільства, це консолідована версія того, що говорила практично достатньо велика кількість народних депутатів, про недосконалість діяльності цього закону. Я приймаю це в принципі і ще як критику в свою адресу, тому що я був одним з розробників цього закону. Да, на жаль, він не зовсім досконалий до кінця, він не зовсім так, я, на жаль, був і членом Національного агенства запобігання корупції призначений у свій час, але пішов звідти саме через те, що закон є недосконалий. І абсолютно з вами погоджуюсь, що ми повинні абсолютно

чітко зробити неможливим політизоване призначення Національного агентства з питань запобігання корупції.

Я сьогодні констатую, що всі призначення членів агентства є абсолютно заполітизованим. Більше того, конкурс на сьогоднішній день проводиться в ручному режимі. Я брав участь в цьому конкурсі, я можу розказати всю підготовку, як хто призначався в тому числі з сидячих тут представників Національного агентства, я і пан Скопич. Як кажу про себе, я можу про це теж розказати.

Я би не сказав, що корупційним шляхом, але скоріше за все це був шлях узгодження позицій різних зацікавлених сторін, які в принципі впливали на призначення в агентство. Тобто Адміністрація Президента домовлялася з Кабінетом Міністрів, Кабінет Міністрів домовлявся ще з кимось там, з Верховною Радою і таке інше. Це все відбувалося практично на очах.

І тому, власне, на сьогоднішній день є проект закону, до речі, проект Закону зареєстрований про порядок зміни і призначення керівників Національного агентства запобігання корупції. Тому що, розумієте, в чому проблема? Проблема навіть не в тому, як вони призначаються, а проблема в тому, як визначається комісія. У нас боротьба зараз йде по всіх призначеннях, за призначення не керівників, а за призначення членів комісії. Це ключова позиція комісії. Це перше просто, що ми говоримо.

Ми говоримо про електронні декларації. Зрозуміло. Що електронні декларації або блок автоматичної верифікації через електронні декларації запускається не тому, що не готовий, не тому, що він дуже багато коштує, не тому, що він... там його неможливо запустити. Він запускається по одній простій причині – тоді не можна буде маніпулювати висновками агентства. Я вам просто говорю це, як воно є, відверто. Хочете... Це не можна буде маніпулювати.

Відповідно до того, що говорила нам пані Соломатіна, яка виявилася

..... в тому самому агентстві, на кожний висновок готується два

висновки: позитивний і негативний. Якщо це хороша людина для президентської вертикалі, то готується позитивний, якщо погана людина для президентської вертикалі, то готується негативний.

От я можу сказати про свою. За два роки проводилася перевірка моєї декларації. Вона проводилася замість 60 днів, вона проводилася 120 з лишнім днів. В принципі, нічого такого страшного. Я має проводити – ну і має. 60 днів – я спокійно до цього відношусь. 90 днів – я теж спокійно до цього відношусь. Справа в іншому. Справа в тому, що я знаю, що був лист Генеральної прокуратури до агентства стосовно того, що про що говорив пан Юрій про те, що у нас на сьогоднішній день якість... Да, пан Ігор. У нас на сьогоднішній день якість реєстрів просто безобразна, яка ... І в одному з реєстрів було неправильно указано... всі дані щодо мого майна. І на підставі цього було запит Генеральної прокуратури до Національного агентства за підписом заступника Генерального прокурора, який вимагав провести повну декларацію по відношенню до пана Чумака, ну тому що критикує, на підставі того, що от Міністерство юстиції веде два реєстри: один з них – старий і не змінений, а інший – новий. І от на підставі старого реєстру там хотіли б притягнути прямо-прямо аж до кримінальної відповідальності. Так жорстко на це вказувала заступник Генерального прокурора. Це таке теж було, я це просто на собі...

А ви знаєте, що у мене величезне питання... Я вам гарантую, що це все буде виконано в 2019 році. Я вам точно говорю про те, що будь-який новий Президент України, крім Петра Порошенка, піде на те, щоб виконати. На жаль, без політичної волі змінити все це неможливо. Ви дуже добре знаєте, що крім нормальних інституцій, нормальних законів, а інституція НАЗК, я вам чесно скажу, це унікальна інституція за своїм функціоналом, повноваженнями, можливостями, за розписаними завданнями, вона унікальна за своїми можливостями. Вона може зробити просто-напросто там речі страшенні. НАБУ - точно така ж сама інституція, унікальна за своїм функціоналом. Але, на жаль, навіть, якщо є інституції, є гарні закони і немає

політичної волі, воно нічого не злітає. Це як літак, є фюзеляж, є навіть екіпаж, але немає палива, і він буде стояти імітувати польоти, і нічого з цього не буде. Нв жаль, ми зіткнулися саме з цим, з імітацією польоту, розумієте. І от, на жаль, така імітація польоту... Але точно вам кажу, що всі ці напрацювання будуть абсолютно чітко дороблені в 19-му році з новим Президентом України.

ЛЕЩЕНКО С.А. Дякую нашим закордонним партнерам за докладний аналіз. Багато викладеної інформації нам відома як профільному комітету, який спостерігає за цим всім. Але немає в рекомендації головного – як вирішити цю проблему, про яку нам стало відомо від відомого викривача ... всередині НАЗК пані Соломатіної. Йдеться про вплив Адміністрації Президента Порошенка на Агентство з запобігання корупції. Коли відповідний куратор, який займає посаду керівника профільного управління, давав вказівки співробітникам НАЗК, на кого протоколи складати, проти кого протоколу блокувати. І, власне кажучи, от в цьому і полягає головне гальмо, яке не дозволяє співпрацювати Антикорупційному бюро з агентством і самому НАЗК ефективно виконувати покладені на них функції. Власне кажучи, без відповіді на це питання аналіз проблем відтак і залишатиметься лише рефератом на тему складнощів перехідного періоду в Україні. А, можливо, в іноземних консультантів є відповідь на питання, як спонукати політичну волю Адміністрації Президента, позбутися цих непритаманних властивостей і почати з корупцією боротися, а не захищати корупціонерів.

Дякую.

ДЕРЕВ'ЯНКО Ю.Б. Я хочу, я дуже уважно прочитав всі експертні думки, і в тому числі проблемні питання і зауваження. Ми дуже багато свого часу доклали зусиль, щоб запустити електронне декларування, і були тоді такі натхненні тим, що НАЗК може стати аналітичним центром по дуже швидкому аналізу ситуації по кожному топ-чиновнику. І перший наш ризик такого нашого сумніву проявився тоді, коли була спроба не запустити реєстр вчасно. Це була бездіяльність членів НАЗК, яка відповідно до закону була

зафіксована. Ми подали велику кількість звернень, в тому числі до Генеральної прокуратури, до НАБУ, стосовно бездіяльності і відсутності там адміністратора, вчасно призначеного, і запуску системи і всього іншого, і ми тоді зрозуміли, що щось не так. Далі те, що сталося не так, стало вже відомо і зрозуміло всім. І ваші рекомендації, і аналіз дуже детальний, слухний, правильний.

Я погоджуюся з моїми колегами, що не при цій владі це реально зробити. Вони будуть імітувати процес до останнього дня перебування при владі. Це точно. І нам треба з вами подумати взагалі, як спроектувати модель, коли незалежно від того, хто опиниться на посаді Президента, НАЗК має запрацювати незалежно. Незалежно. Тому що я хочу, щоб там опинилися хороші люди, але є великий ризик того, що система може туди делегувати когось чергового свого представника, не даючи можливість хорошим людям, які мають політичну волю це зробити, туди потрапити. І не хотілось би ще 5 років, щоб ми тут в комітеті збиралися, обговорювали, розказували, що там якісь реєстри погано працюють, що уряд чомусь не фінансує належним чином НАЗК, хоча вони собі премію виплачують там по 200-300 відсотків, але на якісь нагальні потреби по інтеграції баз даних, по доступу і таке інше нема чомусь грошей, у них нічого не вистачає, вони не можуть зробити. Це відсутність не тільки політичної волі, це виконання злочинних наказів. І ці злочинні накази йдуть з самого верху, тому що інакше цей чиновник би сів у тюрму. Але саме тому, що це самий високий рівень, вони гарантовані в тому, що вони можуть здійснювати таку бездіяльність. І нас як членів комітету, які думали, що цей інструмент буде допомогою НАБУ, це не влаштовує, зараз це стало гальмом НАБУ. Ну, ви знаєте чудово про їхні рішення. От ваша є рекомендація скасувати відповідне рішення НАЗК стосовно перегляду і оцінки по кримінальним справам, які стосуються незаконного збагачення, щоби забрати попередній висновок НАЗК. Але вони ще і в такий спосіб почали контролювати кримінальні справи і провадження стосовно незаконного збагачення. Так от... Тому, я думаю, що так як і запустилося

НАБУ і НАЗК під, скажімо так, сильним тиском наших міжнародних партнерів і вас в тому числі як представників, також має бути такий самий зроблений тиск, на мій погляд, щоби внести зміни в це законодавство. Тому що воно само по собі не зміниться, воно не зміниться взагалі. І це має бути одна з чергових якихось дуже жорстких вимог в частині антикорупційної боротьби, крім всього іншого, от зміни стосовно формування НАЗК і формування комісії і членів.

А в цілому дуже ретельний аналіз. І дуже велика робота вами зроблена. І дуже добре, що ви це розумієте, тому що до вашої думки наші міжнародні партнери прислуховуються найбільше. І насправді ви є найбільшими союзниками зараз в цій боротьбі. Тому бажаю вам успіху, і сподіваємося на те, що через рік щось зміниться.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги. Олег Степанович.

БАРНА О.С. Доброго дня! Дійсно, завдання подолання корупційних чинників у системі органів влади взагалі і в суспільстві це є пріоритетне не тільки для України, а для будь-якої країни світу. Поряд з тим пункт 6 відносно проблемних питань, які виявлені у вашому, кажуть, звіті і рекомендації, я би вважав його трохи упередженим або не доопрацьований, який впливає з того, що корупція в Україні як суспільне явище воно носить набагато ширший аспект, і суб'єктами корупційних діянь є далеко навіть і не тільки посадові особи органів державної влади і місцевого самоврядування. І я вважаю, що до цього причетні також прямо чи опосередковано всі особи, які здійснюють вплив, в тому числі на діяльність органів державної влади, чи моніторинг, чи впливають на призначення осіб і так далі, в тому числі і громадські ради, громадські активісти, більше того, я би сказав, навіть і засоби масової інформації.

Давайте будемо відверті, що багато із нас з числа депутатів, в тому числі і державних посадовців всіх органів влади, в тій чи іншій мірі зазнає певного впливу зі сторони і громадської діяльності активістів, в тому числі і

засобів масової інформації навіть щодо замовних статей, неправдивих статей. А, отже, це є одною із стороною, де вплив на органи державної влади посадових осіб здійснюється зі сторони на чиїсь замовлення, і особливо це буде відчутно під час виборчої кампанії.

Отже, очевидно, нам серйозно потрібно задуматись над тим, наскільки і звідки йдуть доходи легальні чи нелегальні на відповідно громадські організації, які моніторять діяльність органів влади, які впливають на призначення осіб органів державної влади чи там конкурсні комісії, а також засоби масової інформації, які подають ту чи іншу інформацію.

Бо я можу сказати навіть на прикладі свого округу... Тернопільщини, де представники громадських організацій обласного рівня під дуже гучними назвами, наприклад, "Антикорупційний майдан" чи "Ідея і нація", конкретні особи, які тут під Верховною Радою, під центральними органами влади і обласної держадміністрації пікетують, заявляють гучні виклики про нібито корупцію органів влади і так далі, їздять на протести, але питання – перше – звідки вони мають доходи, за які кошти вони це роблять, якщо кожен з них не на роботі і оформлений як безробітний.

І другий цікавий момент. Будь ласка, візьміть до уваги, що 30 січня цього року двох таких керівників антикорупційних організацій було затримано правоохоронцями за здирицтво з підприємців 71 тисячі гривень. Плюс ще звернути увагу слід на автобіографію керівників таких громадських організацій: чи раніше вони не були причетні до кримінальної відповідальності. Я не хочу ні в якому разі уособлювати всіх, але, на превеликий жаль, політична боротьба, політична діяльність прив'язує дуже багато осіб, які на даний час не задіяні в партійній діяльності, але вона є лакмусовим папірцем щодо захоплення влади чи участі у виборах шляхом деструктивної діяльності, в тому числі і маніпуляцій відносно чинної влади чи посадовців. Тому для очищення взагалі діяльності влади і громадської діяльності, і моніторингу, від яких проявів... не тільки корупційних діянь, але й штучно створеного обману, подання недостовірної інформації, я би

вважав за доцільне доповнити до числа декларантів тих, хто безпосередньо прямо чи опосередковано впливає на діяльність органів влади. Особливо засоби масової інформації. Власників.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Єгор.

СОБОЛЄВ Є.В. Я хочу подякувати панові Драгові і всім членам міжнародної ради за цей звіт. Насправді дуже системний, неупереджений і точний аналіз. Я думаю, що дуже важливо, щоб максимально велика кількість членів парламенту дізналася про ці рекомендації. Ми зі свого блоку будемо поширювати і акцентувати увагу на те, що це незалежна міжнародна оцінка.

Зараз ми перебуваємо в часі, коли насправді важливо зберегти хоча би той рівень відкритості декларацій, який є. Ви знаєте, що ми маємо велику частину закритих декларацій зі Служби безпеки України, з військової прокуратури. Ви про це вказуєте у вашому звіті і нам довелося відбивати не одну атаку на те, щоб не було ще більшого закриття декларацій. Сподіваюсь його не буде.

Але чесно зараз втілити більше рекомендацій практично просто неможливо. Можливо президентська кампанія, коли збільшиться конкуренція між різними політичними силами відкриє нам додаткові шанси, ми всі на це сподіваємося.

Втім ще раз хотів висловити просто захоплення системністю і якістю документу. І повторюся, ми використаємо нинішній час для того, щоб привернути до нього увагу якомога більшої кількості людей, які приймають рішення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

А, якщо інших застережень ще якийсь зворотній зв'язок від авторів доповіді... як головного фігуранта цієї доповіді.

СКОПИЧ О.Д. Дякую за таку кваліфікацію. Не думаю, що я фігурант, я – один з тих членів, який протягом всієї діяльності Національного агентства був і є до цих пір членом цієї команди.

В першу чергу хочу зазначити, що ми починали в досить складний час, і всі прекрасно пам'ятають, що 15 серпня, коли ми оголосили про початок роботи, було зібрано трошки більше ніж 50 відсотків колективу. І рівно через дві неділі ми оголосили про запуск електронного декларування. Фактично, нагадую, що приміщення і всі можливі організаційні моменти ми отримали фактично 1,5-2 місяці перед цим. Якщо ви знаєте більш швидкий запуск якогось нового органу, будь ласка, скажіть мені. Ми докладували до цього всіх зусиль.

Щодо критики, звичайно, ми дуже уважно вивчимо експертні зауваження наших міжнародних колег, наших українських колег, вас, шановні депутати, обов'язково врахуємо в подальшій діяльності.

І, Віктор Васильович, ми мали таку саму можливість разом зі мною пройти ці два роки і бути з цього боку і показати, як це робити, а не критикувати нашу діяльність. Це є дещо інші моменти. Але ми вдячні вам за те, що ви не обділяєте нас увагою.

І, крім цього, хочу зазначити, що крім електронного декларування законодавством передбачено, що на НАЗК покладено саме формування та реалізація державної антикорупційної політики. Якщо якийсь інший орган має такі повноваження, будь ласка, давайте обговорювати.

Щодо системи взаємодії НАЗК і НАБУ. Так, вона складається. Але знову ж таки законодавець там передбачив механізм цієї взаємодії шляхом перевірки, шляхом створення обґрунтованих висновків і передачі до Національного антикорупційного бюро.

Знову ж таки, нагадаю, НАЗК наділено правом формувати і реалізувати антикорупційну політику. З цього висновку ми і будуємо свою співпрацю. Вона не є простою, але вона існує і присутня. Водночас, крім електронних декларацій, наші міжнародні колеги вказують ряд інших повноважень, які

також було реалізовано. Хоча нашвидкуруч дивився цей експертний висновок, я не знайшов відображення. Хочу сказати, що за минулий рік органами державної влади було налагоджено створення та впровадження антикорупційних програм. З цього немає, на жаль, жодного слова.

Всі державні органи створили комісії, створили уповноважених осіб і система превенції, система запобігання фактично була запущена. Понад 100 антикорупційних програм було подано до Національного агентства з питань запобігання корупції. Водночас національним агентством за цей період розроблена методологія оцінки, аналіз корупційних ризиків. Міжнародними експертами знову ж сприймається і вказується як одна з найкращих. Ми отримали схвальні відгуки від ради бізнес-омбудсмена, від Американської торговельної палати, від європейської бізнес-асоціації. Про це чомусь також ми не згадуєм.

Водночас за підтримки Міжнародної організації програм розвитку Організації Об'єднаних Націй була розроблена і схвалена, і юстована у нас... типова програма юридична... юридичних осіб публічного права. То чомусь це також великий ґрунтовний документ, він не знайшов відображення.

Водночас хочу відзначити, що крім Реєстру електронних декларацій за НАЗК закріплено також інший реєстр, це Реєстр корупційних правопорушень. З цього приводу ми на завершальному етапі, де абсолютно відповідно до чинного законодавства і норм, і стандартів зроблено, закуплено обладнання, зроблено програмне забезпечення, зроблена комплексна система захисту цієї інформації і найближчим часом ми повністю введемо його в практичну, в технологічну експлуатацію, де не використано жодної копійки донорів міжнародних, жодних якихось інших інвестицій, все зроблено за рахунок і колективу НАЗК, і спеціалістів, які нам... до цього були залучені.

Водночас хочу повідомити, що, крім того, що я сьогодні готувався до представлення змін до законопроекту щодо уповноважених осіб, які покращили б діяльність і ефективність роботи НАЗК, покращили б координацію з органами державної влади, хочу відзначити, що нами

розроблено і зараз іде громадське обговорення законопроекту про викривачів, де чітко можна... ми намагаємося дати і оцінку, і аналіз, і визначити статус викривачів. Користуватися словом "викривач" в наших реаліях дещо неправильно, тому що потрібно з цього мати законне... ну обґрунтований закон, який набуде відповідної сили.

Дякую за інтерес. Дякую за цікавість. Я сподіваюся, що від ваших рекомендацій ми станемо кращими, і з допомогою наших колег з парламенту здійснити відповідні заходи.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Дмитрович.

..... *(Не чути)* Я думаю, що у нас багато спільної роботи і, можливо, одне із завдань – це якраз національна антикорупційна стратегія. Тому що, дійсно, її статус не визначений, і нам треба десь консолідовану позицію знаходити, інакше ми стратегії не отримаємо до кінця 2018 року, а вона була б нам все-таки корисною.

Чи є у наших міжнародних партнерів бажання відреагувати на всі виступи?

ДРАГО КОС. Дуже дякую і поважаю все, що було сказано в останні півгодини.

Я буду коротко говорити. Ви сказали, що існує багато проблем із законодавством. Звичайно, це не єдина характеристика лише в Україні притаманна, є і в будь-якій країні, все починається з прийняття законів, а потім з провадження цих законів. НАЗК вже функціонує і функціонує впродовж років, але ми бачимо є проблеми і що треба робити, змінювати закони такою мірою, щоб запобігати принаймні деяким фундаментальним проблемам.

Найсерйозніша проблема, яка існує, це в тому, що закон не може розібратися з проблемою політичного тиску. Тобто ми можемо писати найкращі закони в світі, але все одно необхідна дисципліна задля того, щоб всі дієві особи політичного життя в Україні зрозуміли, що НАЗК – це

незалежна організація, яка здійснює свою роботу. І тут абсолютно не важливо, хто буде Президентом, ви кажете, що наступний буде кращий. Ще раз скажіть, будь ласка. Президент являється головною особою, яка здійснює свої повноваження, але має бути водорозділ, така система має бути і щоб всі політичні дієві особи розуміли, що НАЗК має працювати професійно і незалежно.

Громадські організації, вони не виключаються від потенційних корумпованих ризиків. Але, я дійсно не вважаю, що це достатня причина, задля якої, щоб Верховна Рада зробила так, щоб ввести зобов'язання, щоб всі активісти неурядових організацій були включені в список за подання електронних декларацій до НАЗК. Взагалі це виглядає дуже такою системою, якої ви намагалися уникнути декілька років тому. Ви робите розслідування, ви робите санкції, когось там садите у в'язницю, але це несистемно.

І останнє. Представники НАЗК сказали, що ми не говорили деякі успіхи. Звичайно, ми розуміємо, є успіхи, тому що тут ми концентрувалися лише на електронних деклараціях. І, звичайно, є дуже хороші досягнення в багатьох сферах. Але маємо сказати, НАЗК, ви сказали, розглядає антикорупційну політику. Превенція – це не ваша діяльність. Але завжди приємно бачити людей, які готові працювати, і в нас немає причин вважати, що навіть у попередньому складі НАЗК не були люди, які не хотіли працювати. У нас завжди була спільна мова задля того, щоб зробити нашу співпрацю якнайкращою. І з цим, я думаю, всі ми погодимося, що всі ми маємо працювати активніше. І дуже дякуємо, що надана нам була така сьогоднішня можливість.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...засідання комітету, хоча, на жаль, ми не прийняли низки важливих рішень.

Я впевнений, що ми... Сьогоднішнє засідання я закриваю, нема змісту робити перерву. Я думаю, що виконуючий обов'язки голови оголосить нове засідання, ми і так можемо здогадатися коли, що це будуть середі двох пленарних тижнів на початку липня. Пропоную самоорганізуватися, щоб ми

прийняли всі важливі рішення, в тому числі, скажімо, у нас появився конкурс аудитора АРМА, і давайте подумаємо що з цим робити, я думаю, мінімум, треба продовжувати до 1 вересня.

Ну, і щодо сьогоднішньої дискусії. Я впевнений, що ми, як політики, маємо право робити політичні заяви, навіть на таких засіданнях. Але в той же час нам треба організувати роботу комітету, щоб ми робили, займалися і політичними заявами і не переходили на особистості, на емоції, тому що це впливає на нашу роботу, і щоб ми виконували нашу роботу. Нам треба десь провести засідання, покопатися ..., обговорити якісь правила роботи, щоб ми могли займатися і тим, що ми хочемо і тим, що ми повинні. Ну, скажімо, не вносити пропозиції, за які точно нема 13 голосів. Тому що ми вже бачимо, що одна чи друга половина голосує ногами в такому випадку, і нас це зупиняється. Тобто, я думаю, що ми повинні оцінювати наслідки кожної нашої ідеї, таким чином за ті два повні засідання комітету повинні підчистити всі хвости, прийняти всі антикорупційні експертизи і з чистою совістю йти працювати з виборцями чи в округах.

Всім дякую. До нових зустрічей.

Нагадую ще раз, 2 липня круглий стіл, який проводить Європейська антикорупційна ініціатива спільно з комітетом.